

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי כ"ז בתשרי תשע"ח | דף היומי בבלי: סנהדרין צג.
דף היומי בהלכה: מסעיף ו' עד סעיף י'. | לוח יומי מקוצר: עמוד ל"ז סימן רס"ג.
מוסר: פרק י' 'ואפשר דעל זה' עד 'ולכאורה צריך להבין'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'כללו של דבר ישוב אדם' עד שער התורה 'ועתה יש לי לכתוב'.

ענייני דיומא

האם בברזיל ובאוסטרליה אומרים 'משיב הרוח ומוריד הגשם'? והאם אומרים הגשם בסקוטלנד, או הגשם בקמץ?

לזמני ארץ ישראל.
ובנוגע לניקוד המילה 'הגשם' קיימת מחלוקת, האם הגשם, בסקוטלנד - כמנהג
הספרדים והתימנים, וכמופיע בכל סידורי אשכנז העתיקים - או הגשם, בקמץ.
ויש אומרים שמחלוקת זו קיימת גם בנוגע למילה 'הטל': האם הטל בפתח,
או הטל בקמץ.
[שו"ע קיד, א, ומשנ"ב א ריא; ביאורים ומוספים דרשו, 3, 5 ו-23]

חכמינו ז"ל תיקנו לומר בתפילת 'שמונה עשרה' בחורף 'משיב הרוח ומוריד
הגשם', ומקום האמירה הוא בברכת 'מחיה המתים', כיון שהגשם מביא 'חיים'
לעולם. והסיבה להזכרת הרוח דווקא בחורף - שהרוח מסייעת לייבוש הלחות
היתרה של האדמה ממי הגשמים.
ובמדינות הדרומיות, כגון ברזיל ואוסטרליה, שבהן זמני הקיץ והחורף הפוכים
משל ארץ ישראל - יש אומרים שאם הגשם מזיק להן בזמן בו מתקיים החורף
בארץ ישראל, לא יאמרו 'ומוריד הגשם'; ויש אומרים שניהגו תמיד בהתאם

הדף היומי בהלכה

האם אורח יוצא ידי חובה בהדלקת נרות של המארח?

הסמוך על שולחן המארח ואינו אוכל משל עצמו, יתכן שנחשב כבן ביתו של
המארח ואינו צריך לזכות בחלק מהנר. ונחלקו פוסקי זמננו - יש אומרים
שאף אורח מזדמן שאינו סמוך בקביעות על שולחן המארח, נחשב כבן ביתו;
ויש אומרים שאורח מזדמן צריך להשתתף בפרוטה. [שו"ע רסג, ו-ז, משנ"ב
לא, לג ו-לד, וביה"ל ד"ה בחורים; ביאורים ומוספים דרשו, 43; וראה שם, 59,
ולהלן לענין נשים נשואות]

אורח שאין לו חדר מיוחד לעצמו לא לשניה ולא לאכילה, אלא משתמש
בחדרים שגם בני ביתו של המארח משתמשים בהם - אינו חייב להדליק נרות
שבת, שהרי מצות הדלקת הנר בחדרים אלו מוטלת על בני הבית. אולם, עליו
לקיים מצות הדלקת הנר בשבת, ולפיכך - אם אשתו מדליקה בביתו, הריהו
יוצא בהדלקתה; ואם אינה מדליקה, וכגון שבני משפחתו מתארחים יחד עמו
- יתן פרוטה למארח על מנת לזכות תמורתה בחלק מהנר, או שיקנה לו
המארח חלק בנר במתנה, והריהו יוצא בהדלקת המארח. ואם מדובר באורח

הדף היומי בהלכה

בחורי ישיבה - האם צריכים להדליק נרות בחדרי הפנימייה?

בהדלקה אחת בחדר האוכל עבור כולם, או שצריכים להדליק בכל אחד מחדרי
הפנימייה. ולכל הדעות, מוטל על השוהים בפנימייה להאיר מעט את חדרי
הפנימייה, באופן שלא ייכשלו בהיטים וכדומה; ויש אומרים שדי באור מועט
הנכנס מבחוץ בעד החלון. והמדליקים בחדר האוכל עבור כולם, צריכים להקנות
חלק בנר לכל התלמידים, למעט התלמידים שמדליקים בחדריהם. [שו"ע רסג,
ו, ומשנ"ב כט-ל; ביאורים ומוספים דרשו, 40]

אורח שיש לו חדר מיוחד לעצמו, אשר בני ביתו של המארח אינם משתמשים
בו - אף אם אינו אוכל בו, ואינו משתמש בו לצורכי אכילה כלל - ידליק
בחדרו בברכה; (וצריך שאחד הנרות ידלק עד שישוב לחדרו בלילה). וכמה
אורחים השוהים יחד בחדר המיוחד להם - חייבים כולם בהדלקה, וישתתפו
ברכיית נר, וידליק אחד ויברך, ויכוונו להוציא ולצאת. ונחלקו הפוסקים בנוגע
לישיבה או מוסד שיש בו חדר אוכל ופנימייה, אם התלמידים יוצאים ידי חובה

מספר אנשים המדליקים נרות במקום אחד - האם כולם מברכים?

דווקא אם הנרות מונחים על שולחן האוכל, או בסמוך לו, ויש שהורה שאף למנהג בני אשכנז עדיף שאחד יוציא את כולם בברכה. ואם מדובר באנשים שבני משפחותיהם מדליקים בביתם, או באנשים שאוכלים סעודה משותפת - יש אומרים שאף לדעת הרמ"א ישתתפו כולם בנרות, ואחד ידליק עבור כולם; ובנשים נשואות המנהג שכל אחת מדליקה בעצמה. [שו"ע רסג, ח, ומשנ"ב לה-לז; ביאורים ומוספים דרשו, 40, 45, 46 ו-47]

מספר אנשים המדליקים נרות שבת יחד במקום אחד - לדעת השולחן ערוך, רק הראשון שמדליק מברך, והאחרים אינם רשאים לברך, כיון שהמקום כבר מואר ואין תועלת בנרותיהם. ועם זאת, במקום שדולקת תאורת החשמל, ניתן לברך על נרות שהודלקו לכבוד שבת. ולדעת הרמ"א, כולם רשאים לברך, כיון שכל תוספת אור יש בה תועלת ושמחה והנאה; וכתבו פוסקי זמננו שהיתר זה הוא אף בזמננו שתאורת החשמל מאירה בכל מקום; ויש שהורה דהיינו

המהפך המזפלא של השבים התשובה

התשובה מקרבת את הרחוקים: אמש היה זה שנוי לפני המקום ב"ה, משוקץ ומרוחק ותועבה; והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד. כמה מעולה מעלת התשובה! אמש היה זה מובדל מהשם אלקי ישראל יתברך, צועק ואינו נענה, ועושה מצוות וטורפים אותם בפניו; והיום הוא מודבק בשכינה, צועק ונענה מיד, ועושה מצוות ומקבלים אותן בנחת ובשמחה, ולא עוד אלא שמתאוים להן! [ארחות צדיקים, שער התשובה]

"אל יחשוב בעל תשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני החטאים והעוונות שעשה. אין הדבר כן! אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא יתברך, כאילו לא חטא מעולם. ולא עוד, אלא ששכרו הרבה, שהרי טעם טעם החטא ופרש ממנו וכבש יצרו. ואמרו חכמים: "מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד בו", כלומר: מעלתם גדולה ממעלתם של אלו שלא חטאו מעולם, מפני שהם כובשים את יצרם יותר מהם.

בטרם סיים איצ'לה את משפטו, הדף אותו הנער הערבי והפילו ארצה, גחן במהירות לעבר המטבע, חטפה ונמלט

והצטנף לו בפניה בחוסר מעש. הרבי מטשרנוביל שחיבב מאוד את הילד, הבחין שמשוהו אצלו אינו כשורה, והוא תר בעיניו אחרי איצ'לה. ראה הרבי את הילד העצוב היושב לו לבד בקרן זווית, ניגש אליו ושאל אותו: מה קרה היום? אתה נראה כל כך עצוב. כלנו זקוקים לך לעריכת השולחן. סיפר איצ'לה לרבי את קורותיו באותה שבת והביע את עצבונו הגדול על ההזדמנות שהוחמצה. הרבי הקשיב בתשומת לב, ואז נטל את ידו של הילד ואמר לו: בוא אתי אל השולחן עכשיו. אחרי צאת השבת בוא בבקשה אל ביתי. במוצאי שבת יצא הילד עם הרבי לעבר ביתו, שהיה צמוד לבית המדרש. שם, בבית, פתח הרבי את מגירת שולחנו, והוציא ממנה מטבע זהב דומה לזו שהילד ראה בעיר העתיקה.

הנה, המטבע הזו שלך, אמר הרבי, אבל אני נותן לך אותה בתנאי אחד: מבקש אני כי תיתן לי את שכר המצווה שקיימת היום. הילד הנרגש הביט אל הרבי ושאל בתדהמה: הרבי רוצה את שכר המצווה תמורת מטבע?

כן, השיב הרבי. היום קידשת שם שמים באופן בולט בכך שלא הרמת את המטבע בגלל קדושת השבת. הנה לפניך מטבע זהב אחרת. שלך היא. אני מבקש רק את שכר המצווה.

איצ'לה היה המום. האמנם היתה זו מצוה כל כך גדולה? האמנם היה ערכה כה רב? הוא הביט במטבע הזהב וחישב במהירות כל מה שאפשר לקנות באמצעותה עבור משפחתו. ואז הוא נשא את עיניו אל הרבי ואמר: אם כה גדול הוא ערכה של המצוה, הרי שהמצווה אינה עומדת למכירה!

גחן הרבי לעבר הילד ונשקו במצחו.

במשך שנים רבות אחר כך נהג ר' יצחק לספר לילדיו ולנכדיו שהלקח הזה שלמד בילדותו מהרבי מטשרנוביל המחיש לו יותר מכל מה שלמד במשך שנותיו בעתיד את גודל המשמעות של קיום המצוות.

(בנתיבות המגיד)

הרב אברהם פוקס

הרב יצחק איזנבך נולד למשפחה ירושלמית נודעת. בשחר ימיו היה ילד פעיל ועליז שהפך את רחובות ירושלים וסמטאותיה למגרשי משחקי ותעלוליו. היה זה ביום השבת, בשעת אחר הצהריים. איצ'לה בן השמונה עשה את דרכו לעבר הכותל המערבי, כשהוא חולף בשער יפו ועובר בעיר העתיקה דרך רובע המאוכלס בערבים. רגליו נשאוהו בסמטאות המפותלות, בין חנויות ובתי קפה הומי אדם. לפתע צדו עיניו מטבע זהב נוצצת על הקרקע בצד הדרך. ערכה של מטבע כזה היה כה רב עד כי אפשר היה לכלכל באמצעותה משפחה מרובת ילדים כשלו במשך שבועיים. הדחקות בביתו של הילד היתה גדולה, לפיכך הוא התרגש מהאפשרות הטמונה במציאה זו לסייע לכלכלת משפחתו. הנער זכר היטב שעקב קדושת השבת אסור לו להרים את המטבע, שהיא בגדר מוקצה! על כך הניח הנער את רגלו עליה כדי להסתירה מאנשים אחרים. הוא החליט לעמוד כך עד צאת השבת, כאשר יוכל ליטול אותה ולהביאה להוריו. עד צאת השבת נותרו ארבע שעות, זמן שאולי היה מהווה בעיה לגבי ילדים אחרים בני גילו, אך איצ'לה היה נחוש בדעתו ולא ראה כל קושי בהמתנה מעין זו. כך ניצב הילד ברחוב הערבי למעלה משעה, עד שלפתע התקרב אליו נער ערבי ושאלו מדוע הוא עומד כפסל ואינו מש ממקומו. תחילה לא השיב לו דבר, אך הנער המשיך לחקור אותו, והוא ענה לו בתמימות ילדותית: יש לי משהו מתחת לרגלי שאסור לי להרימו מפני שהיום שבת. אני שומר על זה ומחכה עד אחרי שבת, כדי שאוכל...

בטרם סיים איצ'לה את משפטו, הדף אותו הנער הערבי והפילו ארצה, גחן במהירות לעבר המטבע, חטפה ונמלט. איצ'לה שכב המום על הקרקע. עד שהתאושש והתרומם, כבר הספיק הנער הערבי להיעלם מן העין. איצ'לה ידע שיהיה זה חסר תכלית, ואפילו מסוכן, לרדוף אחרי נער ערבי בעיר העתיקה. עשה הילד המדוכדך את דרכו בחזרה לעבר בית המדרש של הרבי מטשרנוביל, הרה"ק נחום טברסקי, שם נהג אביו להתפלל מנחה ולאכול סעודה שלישית. בדרך כלל היה זה תפקידו של איצ'לה לסדר את הכסאות, לערוך את השולחנות ולהגיש את המזון עבור כל הסועדים במחיצת הרבי, אך הפעם חרג ממנהגו

"מכל הארץ מדין ועד באר שבע - כולם רוצים משתוקקים צמאים ללמוד במקום ובזמן שלכם חפץ - לשמוע את דבר ד' קנין הלכה"

שיחה מיוחדת עם הג"ר שלמה גנס, ראש תוכנית 'קנין הלכה', שבימים אלו מצטרפים לשורותיה אלפי לומדים חדשים עם פתיחת המחזור השלישי. יעקב א. לוסטיגמן

מחזור הלימוד השני, עולים לשלב השני עם לימוד יסודי ומעמיד של הלכות מקוואות, ריבית, עירובין, סת"ם, שביעית והלכות ברכות. אבל לשלב השני עולה רק מי שעבר את רוב המבחנים של השלב הראשון, בהצלחה של מעל 90 אחוזים. הרב גנס מדגיש שהתוכנית פתוחה לכל הקהלים והמגזרים, ואכן משתתפים בה אברכים מכל המגזרים: חסידיים וליטאים, אשכנזים וספרדים, תושבי המרכז ותושבי הפריפריה, צעירים ומבוגרים, לכולם יש ייצוג בתוכנית 'קנין הלכה', אפשר לראות בבירור שיש צימאון אדיר בקרב ציבור הלומדים, ללימוד הלכה יסודי, מקיף ובעומק העיון.

"בחסדי שמים אנחנו זוכים לסייעתא דשמיא מרובה. כל הפעילות של 'דרשו' מלווה בסייעתא דשמיא מעל לדרך הטבע, ובתוכנית 'קנין הלכה' אנחנו רואים זאת ביתר שאת. אין ספק שזכותם של אותם גאונים וצדיקים שפעלו על פי הכוונתם עם הקמת התוכנית, מרן הגאון בעל 'שבת הלוי' זצוק"ל, ויבלחט"א מרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, היא שעמדה לנו, וכידוע שהנוטל עצה מן הזקנים אינו ניזוק. כמו כן אנחנו זוכים לליוי צמוד ולפיקוח הדוק של הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א, שחוזר ומדגיש בכל הזדמנות שהחידוש של 'קנין הלכה' הוא בכך שלומדים סימנים שלמים סעיף אחרי סעיף, בלי לדלג שום דבר ובלי לעשות הנחות - "הלימוד כסדר, בלי דילוגים, מביא לכך שללומדים יש בהירות בלימוד, והקנין שהם קונים בהלכה הוא יסודי ועומד לאורך זמן", אומר הגרמ"ש קליין".

ולסיום, מסכם הג"ר שלמה גנס: "הנה ימים באים... לא רעב לחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דבר ד'. ודבר ד' זו הלכה. מכל הארץ מדין ועד באר שבע - כולם רוצים משתוקקים צמאים ללמוד במקום ובזמן שלכם חפץ - לשמוע את דבר ד' 'קנין הלכה'. דרשו ד' ועוזו בקשו פניו תמיד!".

למעלה מ-3,000 אברכים תלמידי חכמים מכל רחבי הארץ וממדינות שמעבר לים, צפויים לערוך היום בסייעתא דשמיא את מבחן הקבלה של תוכנית 'קנין הלכה', לאחר ששה חודשים של עמל ויגיעה, מתוך לימוד יסודי ומעמיק של הלכות שבת על פי סדר הלימוד של 'קנין הלכה'.

"תוכנית 'קנין הלכה' היא מסלול לימוד ייחודי שנוסד על ידי 'דרשו' לפני כ-41 וחצי שנים, על פי הכוונתם הברורה והמדויקת של מרן בעל שבת הלוי זצוק"ל, ויבלחט"א מרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, כשבפועל עומד על גבה הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א, אשר הופקד על הפיקוח על התוכנית על פי הוראת רבו המובהק הגר"ש ואזנר זצוק"ל" - כך הג"ר שלמה גנס, ראש תוכנית 'קנין הלכה'.

"משתתפי המחזור השלישי של 'קנין הלכה', התחילו את תוכנית הלימוד בר"ח איי, והיום הם עורכים את המבחן הראשון שבו הם בעצם מעמידים את עצמם בכור המבחן ובהתאם לתוצאותיו יוחלט מי מהם יוכל להישאר במסלול קבלת המלגות ומי יוכל להמשיך בלימוד ובמבחנים אם יחפץ בכך, מבלי לקבל מלגה. "התוכנית מבוססת כך שבמשך 11 שנים לומדים המשתתפים בה את רוב ההלכות המעשיות והמרכזיות באורח חיים וביוהרה דעה", מסביר הרב גנס. "בשלב הראשון לומדים משתתפי התוכנית את רוב הלכות שבת, בעיון וביסודיות. מתחילים בהלכות שהייה, ממשיכים בחזרה והטמנה, ולאחר מכן מלאכות שבת, מוקצה בשבת ועוד. במשך שנה וחצי לומדים את רוב רובן של הלכות השבת, ובהמשך עוברים ללימוד יורה דעה ח"ב, בשר וחלב, תערובת, כללי ספק ספיקא, מליחה והלכות פסח.

"הלומדים שסיימו בהצטיינות רבה את השלב הראשון של התוכנית במסגרת

היערכות במעצמת התורה 'דרשו':

אלפי אברכים ישתתפו היום במבחן הקבלה לתוכנית 'קנין הלכה'

המבחנים יתקיימו במספר במוקדי בחינה בארץ וברחבי העולם • חלק מהנבחנים יכזו להשתתף ב'קנין הלכה' בחמשת השנים הקרובות

פי החוברות הללו. המבחן יתקיים היום - כאמור הינו מבחן קבלה לכל הנרשמים שהתקבלו לתוכנית קנין הלכה במילגה, כאשר מאות הציונים הגבוהים ביותר מתוכם יכנסו למסגרת תכנית קנין הלכה במילגות. כמו כן ניתנת האפשרות להבחן ללא מילגה כולל בדיקה וקבלת ציון.

המבחנים ייבדקו על ידי תלמידי חכמים מופלגים בעלי הלכה בזמן חורף הבעל"ט, ובהמשך זמן זה ינתנו תשובות לכל הנבחנים על מעמדם בתוכנית קנין הלכה. המבחן יתקיים על סימנים רנ"ג - רנ"ט, שי"ח, ש"א, ש"ב, ש"ו, ש"ז (הלכות שהיה חזרה והטמנה, בישול, דיני הוצאה, דיני מלבן, ממצוא חפצך ודבר דבר) המבחן הינו על טור בית יוסף, דרכי משה, שולחן ערוך, מג"א וט"ז, משנה ברורה, ביאור הלכה ושער הציון.

המבחן יתקיים בס"ד בין השעות: 14:30-18:30 באשדוד ביהמ"ד מאקווא - רח' התלמוד 1 רובע ז', בבני ברק ישיבת "בית שמעיה" - רח' פונרסקי 15, בחיפה בית המדרש שאף-ויזניץ - רח' הרצל 60, בירושלים ישיבת "באר התלמוד" (יקירי ירושלים) - רח' מלכי ישראל 77, במודיעין עילית בית הכנסת "נאות שמחה" - רח' מסילת יוסף 42 א', ברכסים בית הכנסת "חניכי הישיבות" - גבעת החרובים.

למעלה מ-3,000 ייבחנו היום במבחן הקבלה לתוכנית 'קנין הלכה' שעי' דרשו, לאחר לימוד מעמיק ועיוני שהתפרס על פני חצי השנה האחרונה, לקצור ברינה את פירות עמלם ויגיעם בעמלה של תורה כאשר אלפי האברכים הנבחנים יתמודדו על הזכות להשתלב בתוכנית ולהיות חלק ממנה בחמשת השנים הקרובות. המבחנים ייערכו בשישה מוקדים ברחבי הארץ: בירושלים, בני ברק, חיפה, אשדוד, מודיעין עילית ורכסים וכן ייערכו מבחנים גם במספר מוקדים בארה"ב, בלגיה, אנגליה וצרפת וכן בדרום אמריקה.

במסגרת 'קנין הלכה' לומדים המשתתפים את ההלכות שבאו"ח ויו"ד בעיון ומקורות ההלכה ונבחנים אחת לחצי השנה על החומר אותו הם למדו ושנינו. התוכנית שהפכה להיות בית יוצר ליוזרי הלכה אשר בהמשך ניגשים לשימוש והופכים להיות מורי הוראה בישראל, נוסדה על ידי מרן ורבנן גדולי פוסקי הדור מרן הגר"ש אלישיב ומרן הגר"ש ואזנר זיע"א, ולהבדל"ח מרן הגר"נ קרליץ שליט"א אשר סמכו עליה את ידהם בהנחיית ראשי 'דרשו' כל העת אודות הנצרך ללימוד וידיעה במשך חמש וחצי השנים של לימודי 'קנין הלכה'. חוברות מראי מקומות משוגרים על ידי 'דרשו' מידי חודש לכל הנבחנים והלומדים. חוברות אלו התקבלו בעולם התורני בברכה ובקורת רוח וכיום מרבית כוללי ההלכה בארץ ובעולם משתיתים את סדר לימודי ההלכה על

מרן מביט בתמיהה ובעיניים חודרות: אבל הוא מקוה שיש בעולם אנשים ישרים...

לקט מורתק בענייני גזילה ממרן רבי ניסים קרליץ שליט"א

ש. המוכר דירה לחבירו ומספר לו רק את המעלות שלה, ולא מזכיר את החסרונות – האם אפשר לטעון א"כ מקח טעות?
 ת. אם הלוקח לא שאל אודות החסרונות – אינו יכול לטעון מקח טעות.
 ש. המבקש לתלות מודעה בלוח מודעות ברחובה של עיר, ואין לו מקום אלא על מודעה של חבירו – האם מותר?
 ת. הרי יש להמתין לזמן שרגילים לתלות על המודעות הישנות, כגון שבוע ימים.
 ש. ומדוע שלא נאמר כי התולה את המודעה הראשונה לוקח סיכון שאפשר שיכסו את המודעה שלו או יורידוה גם לאחר יום אחד, ואם כן, אני אהיה זה שקיימתי את הסיכון שהוא לקח מראש...?
 ת. מרן מביט בתמיהה ובעיניים חודרות: אבל הוא מקוה שיש בעולם אנשים ישרים...

(מתוך נשיח בחוקיך, פרשת נח תשע"ז)

"כי מלאה הארץ חמס מפניהם" (פרשת נח ו, יג)

ש. מדוע דווקא גזל מקטרג בראש?
 ת. חז"ל אומרים "סאה מלאה עוונות מי מקטרג בראש הגזל", והטעם הוא כי יש כאן מקטרג, כשיש נגזל יש מקטרג, קיים בעולם מישהו שמקפיד עליו, וקטרוגו של הגזלן עולה.
 ש. ישנן גזילות קלות שאדם דש בעקבו והם שייכים לגזל הרבים, ואמרו חז"ל שהגזל את הרבים יעשה בהם צרכי רבים – מהם צרכי רבים?
 ת. שיתרום לבית הכנסת (ולכאורה עדיף לבית הכנסת שיש בו ציבור גדול של לומדים ומתפללים), ואפשר גם לתרום לעוד מקומות כמו בית חולים.
 ש. תלמידים מגיעים לשיבה בתחילת הזמן ותופסים מקום לחברותא או לחבר – האם מותר או שנכלל בחב לאחריני?
 ת. כאשר תופס לחברותא – מותר, כי משמעות הדבר שתופס לעצמו, אך אין לתפוס לאחרים.

התגלית הדרמטית שהביאה להרס בית החולים העתיק בלומז'ה

טובי הרופאים מוורשא בדקו, חקרו, התעמקו והתייעצו יחד ימים רבים, והגיעו למסקנא הבלתי נמנעת להרוס את בניין ביה"ח בן מאות השנים

הרב בנימין בירנצוויג

"כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דְּרָבָהּ עַל הָאָרֶץ" (בראשית ו, יב)

שקורה בין קורות בית החולים העתיק: חולים המאושפזים בבית החולים זמן ממושך ומחלימים ממחלתם, נחלים לפתע במחלה אחרת חדשה. חולה נכנס עם מחלת מעיים, הוא מבריא ממנה, וכשכבר מתעתד לצאת – פוקדת אותו מחלת כבד. אדם צעיר נכנס עם אולקוס, הוא מחלים ממנה, ולפתע לפני שעוזב את בית הרפואה – נדבק בחיידק אחר מסוכן.
 מציאות עגומה זו שנבדקה במשך תקופה ארוכה, ונמצאה נכונה, אילצה את הנהלת בית החולים הוותיק להזעיק רופאים מפורסמים לפתור את התעלומה.
 טובי הרופאים מוורשא בדקו, חקרו, התעמקו והתייעצו יחד ימים רבים, והגיעו למסקנה, שהיות והבניין ישן מאד ולא חידשו בו מאומה, הרי שבמשך השנים, כאשר שהו בין כותלי הבניין חולים רבים לאלפים ורבות נבלעו בדפנות העץ חיידקים שונים ומשונים, מחוליים של עוברי המקום, וזה סיבת העברת המחלות לכל המתאשפזים בבית החולים.
 המושל הממונה על לומז'ה שמע על החלטת הרופאים, ודן בכובד ראש מה לעשות. לא חלפו ימים מועטים, ובעקבות מסקנת הרופאים, התקבלה החלטה להרוס את הבניין הגדול.

ביום המיועד, התאספו תושבי העיר להביט במחזה הנדיר, ולאחר שהבניין הגדול על קירבו וכרעיו נהרס, שכרו עוד פועלים רבים והוציאו את העצים, האבנים וכל הפסולת מחוץ לעיר ושרפו אותם באש כליל!

כאן, שתק מרן רבי אלי, ואח"כ הגביה את קולו והמשיך: "אם במחלות הגוף כך, קל וחומר במחלות הנפש. חיידקי טומאה במקום כל שהוא – בכוחם להרעיל את האוויר במחלות רוחניות. יש ארצות שיש בהם תאוה גדולה לכסף! יש אזורים שהאוויר בהם מורעל בתאוות האוכל! כל מקום לפי החיידקים הרוחניים שם, כך גם בבית, שהתגוררו בו אנשים שחיללו שבת או טהרת המשפחה וכדו', המקום לא נקי, הוא הושפע ממעשי בני אדם שהיו בו, וזה משפיע הלאה, והיינו מה שאמרה תורה בפרשתנו: "ותשחת הארץ לפני האלוקים" עד שהחיות והבהמות גם התנהגו לא טוב, כדברי רש"י, כי כאשר האוויר מורעל – ההשפעה מרחיקה לכת גם על חיות ובהמות".

סיים ר' שלום זצ"ל, שומה עלינו להתבונן עד כמה רבה רעת האדם בהשפעת מעשיו הרעים על כל הסובב אותו ועד כמה יש להיזהר בכל מעשה ומעשה.

תגלית נוראה מתגלה לנו בפסוק, זה לפי ביאורו של רש"י, שאף כל בהמה ועוף השחיתו דרכם בגלל מעשי בני אדם!

לא יאומן עד כמה גדולה השפעת מעשי בני האדם על כל הסובב אותם, עד שגם הבהמות והחיות מקלקלות דרכם ומושפעות ממעשיו הקלוקלים של האדם. יותר מכך, מצינו שאף הדומם מושפע ממעשיו של האדם, כפי שמבואר בדבריו של הגר"א באבן שלמה (פ"ה): שהראשונים, בעת קיבוצם להשרות שכינה בישראל, היו עושים זאת תחת האילנות מעשה ידי הקב"ה, ולא בבית שהוא מעשה ידי אדם, שמא נעשה שלא בכוונת קדושה ויושפעו מכך. ואף תלמידו, מרן הגר"ח מוואלוז'ין זיע"א, היה אומר שהלומדים בספרים שהודפסו על ידי אדם שאינו הגון, לא יראו הצלחה בלימודם, כי השפעת מעשה האדם היא גם על הדומם. מבהיל כל רעיון!!!

ידועים גם דבריו של מרן האור ישראל מסאלנט זיע"א, שכאשר יהודי לומד תורה בוילנא, בפריז לא יחלל יהודי את השבת, וכן להיפך רח"ל. נורא להתבונן עד כמה גדולה השפעת מעשה האדם על כל הסובבים אותו, מאדם עד דומם ובהמה, ואף למרחקים....

ואם במעשה רע כך ההשפעה... הרי כפולה ומכופלת מידה טובה ממידת פורענות, והשפעת מעשה טוב בכוחה לשנות ולהשפיע ביותר על כל הסובבים.

המגיד הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל (חומש המגידים), היה מביא את המעשה הנפלא שסיפר לו מרן רבי אלי לופיאן זצ"ל, עובדה שהייתה בנעוריו כשלמד בשיבת לומז'ה. בעיר זו התנוסס בנין מפואר של בית חולים ישן ועתיק, בנוי מעצים גדולים ועבים. בית החולים נבנה שנים רבות קודם ולא היה לו גיל מדויק כי גם תושבי העיר הזקנים לא ידעו מתי נבנה.

באותה שנה שלמדתי בעיירה, הגיעו והתאספו בעיר רופאים רבים מרחבי היבשת, הנהלת בית החולים העתיק היא זו שהזמינה פרופסורים מפורסמים בעיקר מוורשא, שיבואו לשהות בלומז'ה, לחקור פלא רפואי אפוף מסתורין